

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1040 София, ул. "Славянска" №1, тел.: 02/ 91 408(централа), факс: 02/ 980 92 23

Изм. № 11-00-489/06 DEC 2000
(Моля цитирайте при отговор)

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Дел. № 24/К. 9. 16/2000
Дата 06.12.2000

На Ваш №.....

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Изм. № 11-00-489/06 DEC 2000
за се цитира при отговор
или индексът и на и архивира
7.12.2000

СТ А Н О В И Щ Е
НА МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО

ОТНОСНО: искане от група от 76 народни представители за даване задължително тълкуване на част от разпоредбата на чл. 93, ал.2 от Конституцията във връзка с изискването кандидатът за президент "да е живял последните пет години в страната"

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение, произнесено от Конституционния съд на Република България на 21 ноември 2000г. министърът на правосъдието е конституиран като заинтересувана страна по конституционно дело №16 /2000г.

В указания от Конституционния съд срок и въз основа на проучване на направеното искане на групата народни представители, както и на правната уредба в тази област, предлагам на Вашето внимание следното становище:

В чл. 93, ал.2 от Конституцията на Република България са посочени изискванията, на които трябва да отговаря лицето, което може да бъде избрано за президент на Република България:

"(2) За президент може да бъде избран български гражданин по рождение, навършил 40 години, който отговаря на условията за избиране на народен представител и е **живял последните пет години в страната**"

В искането се изтъква, че съществува празнота в българското законодателство по отношение на критериите, които трябва да са налице, за да се счита, че определено физическо лице живее в страната. Поддържа се становище, че има неяснота относно българите, които се намират временно в чужбина – на държавна служба или по други причини дали се считат за живеещи в страната. В искането е застъпено становище, че по отношение на участие в политическия живот на страната сънародниците ни извън граница са поставени в неравно положение с останалите българи. Поддържа се също, че тълкуването на израза "да е живял" следва да се свърже с единствено възможния обективен критерий, какъвто е адресната регистрация.

Считам, че при решаването на проблема, с който сте сезирани, ще следва да се изхожда от две основни предпоставки:

1. Смисълът на конституционната разпоредба – чл.93, ал.2 от Конституцията е толкова ясен, че не се нуждае от тълкуване /по аргумент от чл. 46, ал.1 от Закона за нормативните актове/.

Изискването за живеене през последните пет години в страната, въведено в нормата от конституционния законодател кумулативно с другите изисквания, визирани в същата разпоредба, съвсем не е случайно. Терминът “живял” е не толкова правен, колкото житейски. Живеенето на дадено място е физическо състояние. Конституцията, в чл. 93, ал. 2 изисква това от кандидата за президент през последните 5 години. Изисква го, защото съгласно чл. 92, ал. 1 от Конституцията президентът е държавен глава, който олицетворява единството на нацията и представлява Република България в международните отношения. Конституционният законодател, предвиждайки кандидатът за президент, освен на всички останали изисквания по чл. 93, ал. 2 от Конституцията, да е живял през последните пет години в страната, е изхождал от огромната обществена значимост на президентската институция, съгласно чл. 92, ал. 1 от Конституцията.

Не е възможно един български гражданин по рождение, който през последните пет години не е живял в страната, да отговори на характеристиките и на изключително високите изисквания на чл. 92, ал. 1 на Конституцията. И още нещо – за да може веднага след избирането и встъпването в длъжност президентът да започне да упражнява възложените му от Конституцията правомощия, предвидени в чл. 98, чл. 99, чл. 100, чл. 101 и чл. 102, необходимо е той да е запознат в детайли със социалните, икономическите, политическите и други проблеми в страната. Затова е и изискването той да е живял през последните 5 години в Република България.

2. Идеята, заложена в чл. 93, ал. 2 от Конституцията за фактическото или физическо обитаване на страната ни от държавния глава не е чужда на нашето конституционно законодателство. Виждаме я ясно изразена в чл. 19 от Търновската конституция от 1879г. :

“Князът е длъжен да се намира постоянно в Царството. Ако повреме изляза от него, той си назначава заместник, който, докле отсъствува Князът, ще има правдини и длъжности, определени с особен закон. За излизането си от княжеството и за назначаването заместника си Князът обявява народу чрез прокламация.”

Същата идея е изразена и в чл. 20 на Търновската конституция, който предвижда задължение и за наследника на престола да живее в Царството, т. е. да е физически на разположение на Родината си.

3. Единствено възможния обективен критерий, с който може да се обвърже понятието “живял”, според групата депутати е адресната регистрация. С приемането на Закона за гражданската регистрация през 1999г. в чл. 1, ал. 3 бе определено, че “гражданската регистрация включва съвкупност от данни за едно лице, които го отличават от другите лица в обществото и в семейството му в качеството на носител на субективни права, като име, гражданство, семейно положение, родство, постоянен адрес и др.” В глава четвърта “Адресна регистрация” легалното определение на понятието “адрес” е “еднозначно описание на мястото, където лицето живее или където то получава кореспонденцията си” /чл. 89, ал. 1/. Императивната правна норма на чл. 90, ал. 1 изисква всяко лице, подлежащо на гражданска регистрация да заяви писмено своя постоянен и настоящ адрес. По силата на чл. 93 от същия закон “постоянен адрес е адресът в населеното място, където лицето избира да бъде вписано в регистрите на населението”, като “постоянният адрес е винаги на територията на Република България”. Съгласно чл. 94 “настоящ адрес е адресът, на който лицето пребивава”, т.е. адресът на който то живее постоянно.

При анализиране на цитираните по-горе разпоредби могат да бъдат направени следните изводи:

3.1. Постоянният адрес е официалното документиране на желанието на едно лице да бъде вписано в регистъра на населението на Република България. Едновременно с това то може да има друг адрес, на който живее, през по-голямата част от времето, т. е. това е мястото, където лицето пребивава и получава кореспонденцията си. Този адрес по смисъла на Закона за гражданската регистрация е неговият настоящ адрес.

3.2. По мое мнение, употребеният в чл. 93, ал. 2 на Конституцията на Република България израз “да е живял последните пет години в страната” означава, че макар постоянният

адрес на един български гражданин да е на територията на Република България същият не би могъл да се счита за “живял” в страната, ако настоящият му адрес е извън територията на Република България.

МИНИСТЪР:
/ТЕОДОСИЙ СИМЕОНОВ/

